

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

ЭКОНОМИКА ЖӘНЕ БИЗНЕС ЖОҒАРЫ МЕКТЕБІ
ВЫСШАЯ ШКОЛА ЭКОНОМИКИ И БИЗНЕС
A HIGHER SCHOOL OF ECONOMICS AND BUSINESS

«Қаржы және есеп» кафедрасы
кафедра «Финансы и учет»

*«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»
атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция*

*Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»*

*International Scientific Conference
of Students and Young Scientists
«FARABI ALEMI»*

03.04.2025 - 04.04.2025

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ

AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY
ЭКОНОМИКА ЖӘНЕ БИЗНЕС ЖОҒАРЫ МЕКТЕБІ
ВЫСШАЯ ШКОЛА ЭКОНОМИКИ И БИЗНЕСА
HIGHER SCHOOL OF ECONOMICS AND BUSINESS

«Қаржы және есеп» кафедрасы
кафедра «Финансы и учет»

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»
атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ
Алматы, Қазақстан, 3-4 сәуір 2025 жыл

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»
Алматы, Казахстан, 3-4 апреля 2025 года

MATERIALS
International Scientific Conference
of Students and Young Scientists
«FARABI ALEMI»
Almaty, Kazakhstan, April 3-4, 2025

1. Ant Group. (2023). *Next-gen credit infrastructure whitepaper*. Ant Group.
2. Bank of England. (2024). *Financial stability in the age of AI*. Bank of England.
3. Capital One. (2023). *Annual report (Form 10-K)*. Capital One.
4. Financial Stability Board. (2024). *Global AI regulatory landscape report*. Financial Stability Board.
5. Tabb Group. (2024). *AI in HFT: Market structure analysis*. Tabb Group.

THE IMPACT OF INTERNATIONALIZED ACCOUNTING STANDARDS ON ECONOMIC DEVELOPMENT

Zhiyun Han
Al-Farabi Kazakh National University,
Higher School of Economic and Business
7M04118 Accounting and audit,
1st year master degree
Scientific adviser: Oxana Kogut
PhD, acting associate professor

Introduction

The internationalization of accounting standards is a significant trend in global economic integration. This paper explores the process of accounting standards internationalization and analyzes its impact on economic development, mainly in promoting capital market growth, improving corporate financial information quality, and enhancing international investment attractiveness. Furthermore, the paper examines the convergence of China's Accounting Standards (CAS) with the International Financial Reporting Standards (IFRS) and discusses the opportunities and challenges it brings. Finally, policy recommendations for further advancing the internationalization of accounting standards are provided.

In recent years, globalization has accelerated, leading to more frequent international trade and investment, strengthening economic ties among countries. Accounting standards, as a fundamental regulatory framework for economic operations, have become a crucial aspect of financial system reforms in various countries. The internationalization of accounting standards aims to improve the comparability and transparency of financial reporting across different nations, reducing financial information inconsistencies.

China has made significant progress in aligning its accounting standards with international norms. However, does the internationalization of accounting standards truly contribute to economic development? What are the mechanisms behind its impact? This paper explores these questions through theoretical analysis and empirical research.

Concept and Process of Accounting Standards Internationalization

2.1 Definition of Accounting Standards Internationalization

- Accounting standards internationalization refers to the adoption of globally recognized accounting standards for financial reporting, reducing inconsistencies in cross-border financial information and enhancing comparability and transparency. The International Financial Reporting Standards (IFRS), developed by the International Accounting Standards Board (IASB), have become the most influential accounting standards framework worldwide.

2.2 The Process of Accounting Standards Internationalization

- Global Convergence of Accounting Standards: Major economies such as the EU, the US, Japan, and China have progressively adopted or aligned with IFRS;

- China's Accounting Standards Reform: Since 2006, the Chinese Ministry of Finance has gradually harmonized its accounting standards with IFRS, enhancing international comparability;

- Adaptation Strategies in Developing Countries: Some developing nations have adopted localized IFRS modifications to align with their economic environments.

Impact of Accounting Standards Internationalization on Economic Development

3.1 Promotion of Capital Market Development

- Unified accounting standards improve financial information comparability, enabling investors to assess company value more accurately.

- Research indicates that adopting IFRS enhances capital market liquidity and stock price informativeness (Ball, 2006).

- In China, the convergence of A+H-share listed companies with IFRS has attracted more international investors and increased market activity.

3.2 Improvement of Financial Information Quality

- IFRS emphasizes fair value measurement, reducing earnings management and increasing financial transparency.

- Companies adopting IFRS produce financial reports that are more acceptable to international investors and analysts, improving their financing capabilities.

Comparison of Financial Performance: China Mobile, ZTE, and Xiaomi

Due to the lack of publicly available financial data for Huawei, we have selected the following three publicly listed companies in the telecommunications and electronics industry to analyze the impact of accounting standard reforms on profitability and investment efficiency:

1. China Mobile Limited – One of the largest telecom operators in China, providing a wide range of communication services.

2. ZTE Corporation – A global leader in telecommunications equipment and network solutions.

3. Xiaomi Corporation – A well-known smartphone manufacturer and internet services provider.

Table 1 - Key Financial Data Over the Past Five Years

Financial Indicator	2018	2019	2020	2021	2022
China Mobile					
Revenue (Billion RMB)	7,368	7,458	7,681	8,485	10,093
Net Profit (Billion RMB)	1,172	1,066	1,078	1,160	1,317
ZTE Corporation					
Revenue (Billion RMB)	855	907	1,014	1,127	1,145
Net Profit (Billion RMB)	27	51	43	68	85
Xiaomi Corporation					
Revenue (Billion RMB)	1,746	2,058	2,451	3,280	2,800
Net Profit (Billion RMB)	136	115	204	220	85

Note: Data sourced from the annual financial reports of each company.

1.

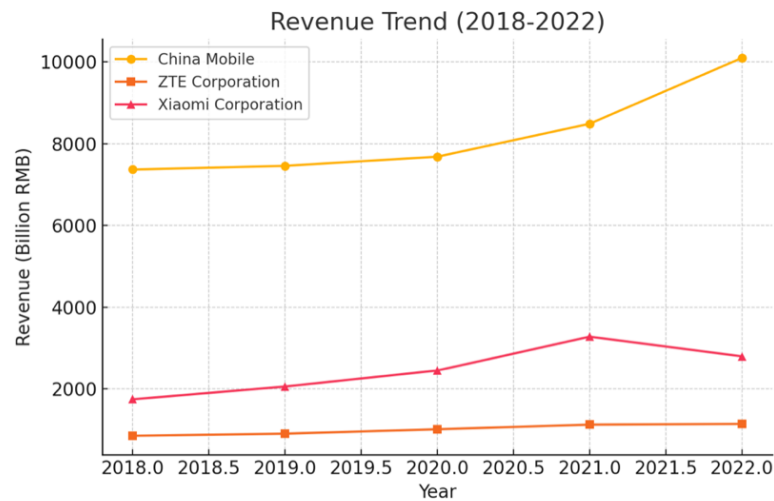

Figure 1 - Revenue Trend Chart

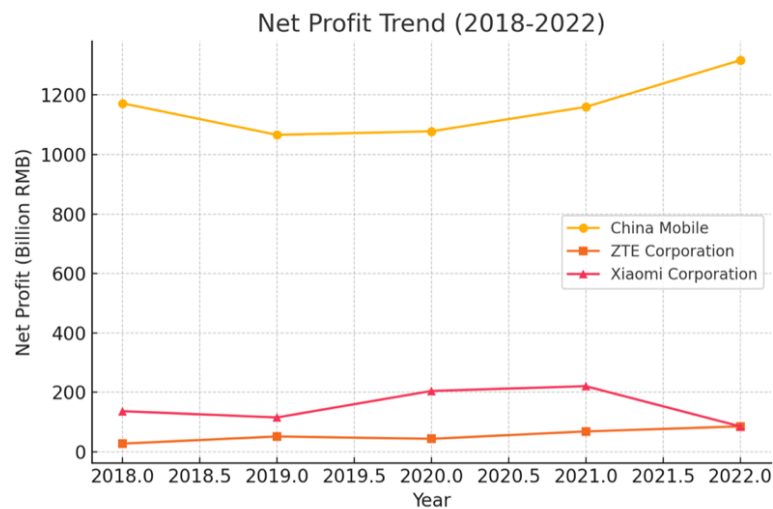

Figure 2 - Net Profit Trend Chart

This statistic shows that:

Profitability Quality:

- China Mobile's net profit has shown a steady growth trend, indicating high profitability quality;
- ZTE Corporation's net profit fluctuated but maintained an overall upward trend;
- Xiaomi Corporation experienced a decline in net profit in 2022, potentially due to market competition and other factors.

Investment Efficiency:

- Further analysis of R&D expenditures, capital expenditures, and other investment data is necessary to evaluate investment efficiency.

Accounting standard reforms may impact how companies handle R&D expenses, asset impairment, and other financial treatments, affecting both profitability quality and investment efficiency. Further research into the financial reports and accounting policies of these companies will provide a clearer understanding of the specific effects of these reforms on corporate financial performance.

3.3 Enhancement of International Investment Attractiveness

- Unified accounting standards reduce financial reporting conversion costs for multinational corporations, increasing foreign investor confidence;
- Since China implemented its new accounting standards in 2007, Foreign Direct Investment (FDI) has steadily increased, demonstrating global investor recognition of Chinese corporate financial information.

Challenges and Strategies for Accounting Standards Internationalization

4.1 Key Challenges

- High Adaptation Costs: Implementing IFRS requires additional accounting training and system upgrades, particularly for small and medium-sized enterprises (SMEs);
- Legal Environment Differences: Varying legal frameworks across countries affect the effectiveness of IFRS implementation;
- Controversy over Fair Value Measurement: The fair value approach in IFRS may increase financial reporting volatility during market fluctuations.

4.1 Response Strategies

Government Support and Guidance: Providing financial subsidies and training to help businesses implement IFRS.

Gradual Localization Reform: Adjusting IFRS to align with domestic economic conditions.

Strengthening International Cooperation: Actively participating in global accounting standards development to ensure fair and reasonable international regulations.

Conclusion

This paper analyzed the impact of accounting standards internationalization on economic development. The findings indicate that internationalizing accounting standards enhances capital market efficiency, improves financial transparency, attracts foreign investment, and optimizes corporate governance. However, challenges remain, requiring countries to adopt tailored strategies to balance global convergence with national economic realities.

References

1. Zeng, J. (2019). Research on the Impact of International Convergence of Accounting Standards on Capital Market Efficiency. Doctoral dissertation, Hunan University.
2. Zhou, F., & Zhang, X. (2018). The Impact of Accounting Standards Reform on Foreign Direct Investment: A Case Study of China's Outward and Inward FDI. *Journal of Finance and Accounting*, (11), 64-73. doi:10.3969/j.issn.1004-4892.2018.11.007.
3. Du, Y. (2021). Research on the Quality Characteristics of Accounting Information: Based on the International Convergence Perspective of the IASB "Conceptual Framework of Financial Reporting". *Journal of Anhui University of Technology (Social Sciences)*, 38(1), 20-23. doi:10.3969/j.issn.1671-9247.2021.01.005.
4. Sun, Q. (2024). The Impact of International Financial Reporting Standards (IFRS) on Audit Opinions: A Cross-Country Comparative Study. *Economic and Industrial Development*.
5. Zhejiang University of Finance and Economics, School of Accounting; Shanghai University of Finance and Economics, School of Accounting; Harbin Institute of Technology (Shenzhen), School of Economics and Management. (2021). The Institutional Logic of Global Diffusion of International Financial Reporting Standards: Empirical Evidence and China's Strategy. *Accounting Research*, (9), 3-23. doi:10.3969/j.issn.1003-2886.2021.09.001.

6. Li, X., & Wang, Y. (2022). The Role of Accounting Standards Internationalization in Promoting Foreign Investment and Economic Growth in China. *International Journal of Accounting and Finance*, 14(2), 150-168.

7. Ye, Q., Gao, J., & Zheng, W. (2018). Accounting Standards, Earnings Transparency and Audit Fees: Convergence with IFRS in China. *Australian Accounting Review*, 28(4), 525-537.

ТРАНСФОРМАЦИЯ ФИНАНСОВОЙ И УЧЕТНОЙ СИСТЕМЫ РК КАК КЛЮЧЕВОЙ ФАКТОР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ

Алимжанова А., Кокенов Д. А.
КазНУ им. аль-Фараби, ВШЭиБ,
студент 3 курса, магистрант 1 курса,
специальности «Учет и Аудит»
Научный руководитель: Актуреева Э. А.,
ст. преподаватель

В данной статье рассматривается трансформация финансовой и учетной системы Республики Казахстан как один из ключевых факторов устойчивого развития экономики. Анализируются изменения в законодательстве, цифровизация бухгалтерского учета, влияние международных стандартов и реформирование государственного контроля. Особое внимание уделяется внедрению новых технологий и их роли в обеспечении прозрачности и эффективности управления финансовыми потоками. Приведены рекомендации по дальнейшему совершенствованию системы учета и финансового регулирования для укрепления экономической стабильности страны. Ключевые слова: финансовая система, учетная система, цифровизация, международные стандарты, устойчивое развитие Казахстана. Введение-Финансовая и учетная системы являются основой эффективного управления экономикой страны. В условиях глобализации и цифровизации перед Республикой Казахстан стоит задача модернизации данных систем в соответствии с международными стандартами. В последние годы правительство Казахстана активно внедряет реформы, направленные на повышение прозрачности финансовой отчетности, автоматизацию учета и совершенствование налогового администрирования. Однако, несмотря на прогресс, остаются вызовы, связанные с адаптацией бизнеса к новым требованиям, недостатком цифровой инфраструктуры и необходимостью совершенствования законодательной базы. Целью данной статьи является анализ текущих трансформаций в финансовой и учетной системе Казахстана, их влияние на экономическую устойчивость, а также определение ключевых направлений дальнейшего развития. Материалы и методы-Методологической основой исследования послужили нормативные акты Республики Казахстан, регулирующие финансовую и учетную деятельность, включая Закон РК «О бухгалтерском учете и финансовой отчетности», Налоговый кодекс РК, а также международные стандарты финансовой отчетности (МСФО). В работе использованы следующие методы: Теоретический анализ – изучение нормативных актов, экономической литературы и отчетов по финансовой системе. Сравнительный анализ – сопоставление казахстанского опыта с международными практиками. Метод обобщения – формирование рекомендаций по совершенствованию финансовой и учетной системы. Также учтены актуальные статистические данные Национального банка Казахстана, Министерства финансов и международных финансовых организаций. Результаты и обсуждение 1. Цифровая трансформация финансовой и учетной системы Одним из

ключевых направлений реформ является внедрение цифровых технологий. В Казахстане активно развивается система электронных счетов-фактур (ЭСФ), автоматизированный контроль налоговой отчетности и цифровой аудит. Переход к электронному документообороту позволил значительно сократить административные издержки бизнеса и повысить прозрачность финансовых операций. Однако цифровизация также сопровождается рядом проблем: Необходимость адаптации малого и среднего бизнеса к новым технологиям; Риски кибербезопасности при обработке финансовой информации; Нехватка квалифицированных кадров в области цифрового бухгалтерского учета[2]. Влияние международных стандартов Трансформация учетной системы Казахстана ориентирована на гармонизацию с международными стандартами. Введение МСФО в обязательном порядке для крупных предприятий и финансовых организаций повышает уровень прозрачности и доверия со стороны инвесторов. Однако для малого и среднего бизнеса переход к международным стандартам остается сложным из-за высокой стоимости внедрения новых учетных систем[3]. Совершенствование налогового администрирования в последние годы в Казахстане проведена глубокая реформа налоговой системы, направленная на снижение административной нагрузки и борьбу с теневой экономикой. Внедрение автоматизированных систем налогового контроля позволило повысить собираемость налогов и упростить процесс взаимодействия бизнеса с налоговыми органами. Тем не менее, остаются вопросы, требующие решения: Сложность налогового законодательства для предпринимателей Необходимость дальнейшего упрощения процедур налоговой отчетности; Необходимость совершенствования механизмов налогового контроля[4]. Финансовая стабильность и устойчивое развитие Эффективность финансовой и учетной системы напрямую влияет на устойчивость экономики. Прозрачность учета, цифровизация и международные стандарты способствуют привлечению инвестиций и развитию бизнеса. Однако для дальнейшего укрепления финансовой стабильности Казахстану необходимо: Совершенствование законодательной базы в области финансового регулирования; Дальнейшая цифровизация процессов учета и отчетности; Развитие кадрового потенциала в области финансового менеджмента. Выводы: Трансформация финансовой и учетной системы Казахстана является ключевым фактором устойчивого развития экономики. Проведенный анализ показал, что основные направления реформ включают цифровизацию учета, внедрение международных стандартов и совершенствование налогового администрирования. Для успешной реализации реформ необходимо: разработать государственную стратегию цифровизации бухгалтерского учета с учетом потребностей малого и среднего бизнеса. Усилить институциональную поддержку предпринимателей при переходе на международные стандарты. Совершенствовать налоговую политику, делая ее более прозрачной и предсказуемой. Развивать образовательные программы по цифровому учету и финансовому менеджменту. Реализация этих мер позволит Казахстану повысить конкурентоспособность национальной экономики, улучшить инвестиционный климат и обеспечить долгосрочную финансовую стабильность.

Список литературы:

1. Закон Республики Казахстан “О бухгалтерском учете и финансовой отчетности”. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000234> Кодекс Республики Казахстан «О налогах и других обязательных платежах в бюджет».
2. Республики Казахстан “О налогах и других обязательных платежах в бюджет”. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1700000120>.
3. Национальный банк Казахстана. Аналитический обзор финансового сектора. nationalbank.kz/ru/overviewfinancialsector/obzor-finansovogo-sektora-

4. Международные стандарты финансовой отчетности (МСФО).
5. Министерство финансов РК. Стратегия развития финансовой системы Казахстана. <https://nationalbank.kz/file/download/92916>

ЦИФРЛЫҚ ТЕҢГЕ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ

Бекмуратов Бексултан
эл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті
«Қаржы» білім беру бағдарламасының 3-курс студенті
Ғылыми жетекші: экономика ғылымдарының кандидаты
Асилова Айжан Сәрсенқызы

Кіріспе. Қаржы технологияларының дамуы әлемдік қаржы жүйесінде жаңа құралдардың пайда болуына алып келді. Соның бірі – орталық банктердің цифрлық валюталары (CBDC). Қазақстан Республикасы да осы трендтен тыс қалмай, 2021 жылдан бастап цифрлық теңгені зерттеу және оны қаржы жүйесіне енгізу мәселесін қарастыруда [1].

Цифрлық теңге – Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі шығаратын және кепілдік беретін ұлттық валютаның цифрлық нұсқасы. Ол қолма-қол және қолма-қол ақшасыз төлем жүйелерін толықтырып, қаржы қызметтерінің қолжетімділігін арттыруға, көлеңкелі экономиканы азайтуға және төлем жүйелерінің тиімділігін арттыруға бағытталған [2].

Бүгінгі таңда көптеген елдер цифрлық валюталарды әзірлеп, олардың қаржы жүйесіне әсерін зерттеуде. Қытай, Ресей, Еуропалық Одақ сияқты елдер цифрлық валюталарды тестілеу немесе енгізу кезеңінде тұр. Қазақстан да цифрлық теңгені енгізу арқылы қаржы нарығындағы цифрлық трансформация үдерісін жеделдетуді көздейді.

Әдебиеттерге шолу.

Бұл зерттеу Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі, Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі, сондай-ақ халықаралық қаржы ұйымдары жүргізген зерттеулерге негізделген. Цифрлық теңгенің қаржы жүйесіне әсерін зерттеу үшін 2023-2025 жылдар аралығындағы деректер қарастырылды.

Зерттеу әдістемесі. Зерттеу барысында цифрлық теңгенің қаржы жүйесіне ықпалына талдау жасалды. Қазақстандағы және халықаралық деңгейдегі цифрлық валюталарды енгізу тәжірибесі салыстырылды. Зерттеу әдістері ретінде статистикалық мәліметтерді жинау, ресми есептерді талдау және сараптамалық шолулар қолданылды.

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі цифрлық теңгенің қаржы жүйесіне ықпалын, оны енгізу кезеңдерін және төлем жүйелеріндегі рөлін зерттеді [1]. 2023 жылы жүргізілген зерттеулер цифрлық теңгенің пилоттық жобасы сәтті өткенін көрсетті. 2024 жылы цифрлық теңгені коммерциялық банктермен интеграциялау басталды және заңнамалық база жетілдірілді [2]. 2025 жылы цифрлық теңгені кең көлемде енгізу жоспарланған [3]. Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі цифрлық теңгенің көлеңкелі экономиканы азайтудағы маңыздылығын қарастырды. Зерттеу барысында цифрлық теңгенің салықтық ашықтықты арттырып, заңсыз қаржылық операцияларды азайтуға көмектесетіні анықталды [4]. Deloitte цифрлық валюталардың халықаралық тәжірибесін зерттеп, олардың қаржы нарығына әсерін талдады. Бұл зерттеуде цифрлық валюталардың төлем жылдамдығын арттыратыны, операциялық шығындарды төмендететіні және қаржылық тұрақтылыққа оң әсер ететіні көрсетілген [5]. McKinsey & Company цифрлық теңгенің банктер мен ақша айналымына ықпалын зерттеді. Олардың талдаулары бойынша, цифрлық валюталардың енгізілуі

коммерциялық банктердің депозиттік жүйесіне әсер етуі мүмкін, бірақ ұзақ мерзімді перспективада төлем жүйелерінің тиімділігін арттырып, транзакция жылдамдығын күшейтетіні анықталды [6]. Қытай Халық Банкі цифрлық юаньды енгізу тәжірибесін зерттеу барысында оның төлем жүйесіне әсерін талдап, цифрлық валютаны мемлекеттік реттеу тетіктерін қарастырды [7]. Ресей Банкі 2023 жылы цифрлық рубльді тестілеу кезінде оның транзакцияларды жеңілдетуге және қаржылық қауіпсіздікті арттыруға көмектесетінін анықтады [8].

Зерттеу нәтижелері мен талдау. Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі цифрлық теңгені қаржы жүйесіне енгізу бойынша зерттеулер жүргізіп, оны кезең-кезеңімен іске асыруды жоспарлауда. 2023 жылы цифрлық теңгенің пилоттық жобасы іске қосылып, оның төлем жүйелеріне ықпалы, қаржы нарығындағы орны және пайдаланушылардың оған деген көзқарасы талданды. 2024 жылы цифрлық теңгені банк жүйелерімен және төлем инфрақұрылымымен интеграциялау жұмыстары жүргізіліп, заңнамалық базаны жетілдіру басталды. Ал 2025 жылы оның кең ауқымды қолданылуы күтілуде, бұл цифрлық теңгені Қазақстанның қаржы экосистемінің ажырамас бөлігіне айналдыруға мүмкіндік береді [1].

Цифрлық теңгені енгізу қаржы қызметтерінің қолжетімділігін арттырады. Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігінің зерттеулеріне сәйкес, банктік қызметтерге толық қол жеткізе алмайтын халықтың үлесі әлі де жоғары. Цифрлық теңге бұл мәселені шешуге көмектесіп, әсіресе ауылдық аймақтардағы тұрғындар үшін қаржы операцияларын жүргізуді жеңілдетеді [2].

Сонымен қатар, цифрлық теңге арқылы төлемдерді жүзеге асыру жылдам әрі тиімді болмақ. Коммерциялық банктер мен төлем ұйымдары арасындағы комиссиялық шығындар төмендеп, төлем жүйелерінің тиімділігі артады. Бұл әсіресе шағын және орта кәсіпкерлер үшін маңызды, себебі олардың операциялық шығындары азайып, бизнес жүргізу жеңілдейді [3].

Цифрлық теңге көлеңкелі экономиканы азайтуға және салықтық ашықтықты қамтамасыз етуге ықпал етеді. Қазақстанда қолма-қол ақшамен жасалатын операциялардың үлесі әлі де жоғары, бұл салықтық түсімдердің толық жиналмауына және қаржы айналымының ашықтығының төмендеуіне әсер етеді. Deloitte зерттеулеріне сәйкес, цифрлық валюталардың енгізілуі салықтық бақылауды күшейтуге, заңсыз қаржы операцияларын азайтуға және жалпы экономикалық ашықтықты қамтамасыз етуге мүмкіндік береді [4].

Халықаралық тәжірибе цифрлық валюталардың қаржы жүйесіне оң әсер ететінін көрсетіп отыр. Қытай цифрлық юаньды пилоттық режимде енгізгеннен кейін, мемлекеттік төлем жүйелерінде операциялық шығындар 30%-ға дейін төмендеген [5]. Ресей 2023 жылы цифрлық рубльді тестілеу барысында оның транзакция жылдамдығын арттыруға және банктік операциялардың қауіпсіздігін жақсартуға мүмкіндік бергенін мәлімдеді. Қазақстан осы елдердің тәжірибесін ескере отырып, цифрлық теңгені енгізу стратегиясын жетілдіруде.

Цифрлық теңгені сәтті енгізу үшін бірнеше маңызды мәселелерді шешу қажет. Біріншіден, халық арасында цифрлық теңгенің артықшылықтары мен оны пайдалану әдістері туралы кең ауқымды ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізу қажет. Қазақстандықтардың қаржылық сауаттылығын арттыру мақсатында мектептер мен жоғары оқу орындарында цифрлық қаржы технологиялары бойынша арнайы бағдарламалар енгізу ұсынылады [6]. Екіншіден, цифрлық теңгенің тұрақты және қауіпсіз жұмыс істеуі үшін техникалық инфрақұрылымды дамыту қажет. Бұл әсіресе интернетке қолжетімділігі төмен аймақтар үшін маңызды [7]. Үшіншіден, коммерциялық банктер мен қаржы ұйымдары цифрлық теңгені қолдау үшін өз жүйелерін бейімдеуі тиіс. Бұған Ұлттық Банк пен банктер арасындағы ынтымақтастық

арқылы қол жеткізуге болады [8]. Төртіншіден, цифрлық теңгені қолдану ережелерін реттейтін заңнамалық актілерді қабылдау қажет. Бұл цифрлық төлемдер жүйесінің тұрақты жұмыс істеуін қамтамасыз етеді.

Цифрлық теңгені тиімді енгізу Қазақстанның қаржы жүйесін жаңғыртуға, төлем жүйелерін жетілдіруге және қаржы қызметтерін халыққа кеңінен қолжетімді етуге мүмкіндік береді. Ол көлеңкелі экономиканы төмендетіп, салықтық түсімдерді арттыруға, банктік операцияларды оңтайландыруға ықпал етеді. Алайда, оны сәтті енгізу үшін инфрақұрылымдық, заңнамалық және техникалық мәселелерді алдын ала шешу қажет. Қазақстан цифрлық теңгені дамытудың халықаралық тәжірибесін ескере отырып, оны қаржы экожүйесіне тиімді түрде енгізуді жалғастыруы тиіс.

Қорытынды Цифрлық теңге Қазақстанның қаржы жүйесіне жаңа серпін беруі мүмкін. Оның көмегімен төлем жүйелері жетілдіріліп, қаржы қызметтерінің қолжетімділігі артады. Сонымен қатар, цифрлық теңге көлеңкелі экономикамен күресуге, алаяқтықты азайтуға және қаржы нарығын тұрақтандыруға мүмкіндік береді.

Алайда, оны толыққанды енгізу үшін бірқатар қиындықтарды еңсеру қажет. Деректердің қауіпсіздігі мен құпиялылығын сақтау, инфрақұрылымдық шығындарды өтеу және цифрлық теңгенің коммерциялық банктерге әсерін бағалау – негізгі мәселелердің қатарында. Қазақстанның қаржы секторында цифрлық теңгені тиімді қолдану үшін мемлекет, қаржы ұйымдары және технологиялық компаниялар тығыз ынтымақтастық орнатуы тиіс.

Алдағы жылдары Қазақстанда цифрлық теңгені одан әрі тестілеу және дамыту жұмыстары жалғасады. Бұл үрдіс банк секторының бәсекеге қабілеттілігін арттырып, қаржы қызметтерінің жылдамдығы мен сапасын жақсартуға ықпал етеді.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі. “Цифрлық теңге: зерттеу нәтижелері мен даму стратегиясы”. Алматы, 2024. https://nationalbank.kz/kz/news/informacionnye-soobshcheniya/15933?utm_source=chatgpt.com
2. Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі. “Қазақстандағы көлеңкелі экономика: талдау және цифрлық шешімдер”. Нұр-Сұлтан, 2023. https://nationalbank.kz/kz/page/Digital-Tenge?utm_source=chatgpt.com
3. Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі. “Цифрлық теңгенің пилоттық жобасы: нәтижелер мен болашақ”. Алматы, 2023. https://nationalbank.kz/kz/news/informacionnye-soobshcheniya/16181?utm_source=chatgpt.com
4. Deloitte. “CBDC және көлеңкелі экономиканы төмендету”. Лондон, 2023. <https://www2.deloitte.com/cbdc-report-2023>
5. Қытай Халық Банкі. “Цифрлық юань: енгізу және әсер ету”. Пекин, 2024. https://elordainfo.kz/ekonomika/digital-te-ge-czifrlly-a-sha-zhobasyny-arty-shyly-y-men-bolasha-y?utm_source=chatgpt.com
6. Massaget.kz. “Цифрлық теңге: оның артықшылықтары қандай?”. Алматы, 2024. https://massaget.kz/news/tsifrllyik-tenge-onyin-artyikshyilyigy-nede-125489/?utm_source=chatgpt.com
7. Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі. “Цифрлық теңге және инфрақұрылымдық қажеттіліктер”. Алматы, 2024. https://nationalbank.kz/kz/news/informacionnye-soobshcheniya/16181?utm_source=chatgpt.com

8. Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі. “Цифрлық теңге: заңнамалық негіздер”. Алматы, 2024. https://nationalbank.kz/kz/page/Digital-Tenge?utm_source=chatgpt.com

ВЛИЯНИЕ НАЛОГОВОЙ РЕФОРМЫ НА МАЛЫЙ И СРЕДНИЙ БИЗНЕС КАЗАХСТАНА В 2025 ГОДУ: СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ.

Елмуратова Зарина Амировна
Казахский национальный университет имени аль-Фараби
Учет и аудит, студент 2го курса
Научный руководитель: Актуреева Э.А.,
старший преподаватель

Введение

В 2025 году в Казахстане планируется масштабная налоговая реформа, которая затронет многие сферы экономики, в том числе малый и средний бизнес (МСБ). Основная цель реформы — перераспределить налоговую нагрузку, увеличить поступления в бюджет и улучшить налоговую систему. Однако эти изменения могут повлиять на предпринимателей не только в положительном, но и в отрицательном смысле. В этой статье рассмотрим основные аспекты налоговой реформы, её возможные последствия для малого и среднего бизнеса и предложим пути смягчения негативных эффектов

Статистические данные

Налоговая реформа представляет собой пересмотр существующей системы налогообложения с целью повышения её эффективности, справедливости и стимулирования экономического роста. Основные направления реформы включают повышение ставки налога на добавленную стоимость (НДС), дифференциацию ставок корпоративного подоходного налога (КПН) и снижение налоговой нагрузки на фонд оплаты труда. В частности, предлагается увеличить ставку НДС с 12% до 20%, что должно привести к увеличению налоговых поступлений в бюджет на 7,5 трлн тенге. Однако это может вызвать ускорение инфляции минимум на 4,5% и замедление темпов роста ВВП на 2–3% в год. Помимо этого, планируется снижение порога для обязательной регистрации по НДС с 78 млн тенге до 15 млн тенге, что затронет большее количество предпринимателей, вынуждая их переходить на сложные формы налоговой отчетности. Дополнительным элементом реформы является дифференциация ставок КПН. Согласно предложенным изменениям, базовая ставка составит 20%, повышенная ставка в 25% будет применяться к банковскому сектору и игорному бизнесу, а сниженная ставка в 10% — к предприятиям, занимающимся производством продукции высокого передела и социальной сферой. Эти изменения направлены на более справедливое распределение налоговой нагрузки, однако они не учитывают потребности малого и среднего бизнеса, который не подпадает под льготные категории.

Особенно спорным моментом реформы является сокращение количества специальных налоговых режимов (СНР) и снижение порога для применения упрощенной декларации до 15 млн тенге. Это может привести к увеличению налогового бремени для субъектов малого предпринимательства, многие из которых могут оказаться неготовыми к сложной системе администрирования. Согласно исследованиям, 36,6% представителей среднего бизнеса считают рост налоговой нагрузки основным барьером для развития. Кроме того, предприятия, ранее не имевшие опыта работы с НДС, столкнутся с дополнительными расходами на отчетность и администрирование, что может привести к уходу части бизнеса в тень или закрытию предприятий.